

آئین نامه جلوگیری از آلودگی هوا

فصل اول- تعاریف

ماده ۱- از نظر این آئین نامه تعاریف کلمات و اصطلاحاتی که بکار رفته بشرح ذیل است

۱- مواد آلوده کننده هوا - که اختصاراً " آلوده کننده نامیده میشود عبارت است از هر نوع ماده کاری، بخار، مایع و جامد یا مجموعه و ترکیبی از آنها که در هوای آزاد پخش و باعث آلودگی هوا شده و یا به آلودگی آن بیفزاید یا تولید بوهای نامطبوع کند از قبیل:

دود، دوده، ذرات معلق، ذرات رسوب کننده، اکسیدهای گوگرد، اکسیدهای ازت، اکسیدهای کربن، اکسید کننده ها، هیدروکاربورها، اسیدها، مواد رادیواکتیو، آمونیاک.

۲- آلودگی هوا - عبارت است از وجود یک یا چند آلوده کننده در هوای آزاد بمقدار و مدتی که کیفیت آنرا بطوریکه مضر بحال انسان و یا سایر موجودات زنده و یا گیاهان و یا آثار و ابنیه باشد تغییر دهد.

۳- هوای آزاد - عبارت است از جو طبیعی زمین و شامل هوای داخل یک محدوده سرپوشیده نمیباشد .

۴- منابع مولد آلودگی - که اختصاراً " منابع نامیده میشوند به سه طبقه بشرح زیر تقسیم میگرددند .

الف - کارخانجات و کارگاهها : عبارتست از محمل مشخصی که در آن یک یا چند دستگاه و یا وسیله بمنظور تولید فرآورده ها یا عرضه خدمات مورد استفاده قرار میگیرد و بهره برداری از آن سبب ایجاد یک یا چند آلوده کننده میشود .

ب - وسایل نقلیه موتوری : عبارتست از هر نوع وسیله ای که با موتورهای درون سوز و یا برون سوز حرکت میکند و برای حمل و نقل مورد استفاده قرار میگیرد و در صورت بکار انداختن منشاء ایجاد یک یا چند نوع آلوده کننده میگردد .

ج - منابع متفرقه : عبارت است از منابعی غیر از کارخانجات و کارگاه ها و وسایل نقلیه موتوری و هر عمل یا ترک عملی که موجب آلودگی هوا میگردد .

۵ - منابع موجود : عبارت از منابعی است که تا تاریخ لازم الاجراء شدن این آئین نامه بر طبق مقررات مربوط سفارش وارد ، تاسیس ، ساخته و یا بکار انداخته شده اند .

۶ - منابع جدید : عبارت از منابعی است که بعد از تاریخ مذکور در بند ۵ سفارش ، وارد ، تاسیس ، ساخته و یا بکار انداخته میشوند .

۷ - میزانها و معیارها : که در این آئین نامه استاندارد نامیده میشود عبارتست از حدود مجاز و مشخصات ویژه ای که با توجه به اصول حفاظت و بهسازی محیط زیست برای هوای آزاد ، منابع و آلوده کننده ها تعیین میشود .

۸ - مسئول : عبارت از هر شخص حقیقی است که اداره یا تصدی کارخانه و یا کارگاه را خواه برای خود و خواه به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص دیگر بعهده دارد و یا شخصاً عامل ایجاد آلودگی از طریق وسایل نقلیه موتوری و یا منابع متفرقه میباشد .

۹ - وسایل و روشهای مناسب : عبارت از مناسب ترین وسایل یا روشها و یا استفاده از سوختهائی است که کاربرد آن با توجه بشرائط محلی ، درجه پیشرفت و امکانات علمی و فنی و هزینه های مربوط ، کاهش موثر یا جلوگیری از انتشار آلوده کننده ها را امکان پذیر میسازد .

۱۰ - سوخت مجاز : عبارت از مواد سوختی است که تحت شرائط و ضوابطی مصرف آن آزاد میباشد .

فصل دوم - وظائف و اختیارات

ماده ۲ - استانداردهای هوای آزاد هر منطقه و همچنین استانداردهای آلوده کننده های حاصل از منابع که بهر طریق وارد هوای آزاد میگرددند و مشخصات هر نوع دستگاه تخلیه کننده مربوط باین منابع با توجه بکیفیت هوای هر منطقه و وضع حفظ مناسبات محیط زیست (آلولوژیک) توسط سازمان

بهمکاری سازمانهای ذیربط تهیه و پس از تصویب شورایعالسی بموقع اجرا گذارده میشود .

ماده ۳- انواع سوختهای مجاز و شرایط و ضوابط مصرف آن توسط سازمان به همکاری شرکت ملی نفت ایران و وزارت نیرو تعیین و پس از تصویب شورایعالسی بمرحله اجراء گذارده خواهد شد .

ماده ۴- سازمان مکلف است نسبت به شناسائی کلیه کارخانجات و کارگاهها و در صورت لزوم سایر منابع از طریق پرسشنامه های مخصوص در حدود مسائل مربوط به ایجاد آلودگی هوا و اخذ اسناد و مدارک مربوط اقدام نماید . مسئولین موظفند اطلاعات و مدارک مورد نیاز را در صورت درخواست در اختیار سازمان قرار دهند . انواع پرسشنامه های مذکور در این ماده و مفاد آن توسط سازمان تهیه خواهد شد .

تبصره ۱- وزارتخانه های صنایع و معادن و کار و امور اجتماعی و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاقهای اصناف و سایر سازمانهای ذیربط در اجرای مفاد این ماده با سازمان همکاری خواهند نمود .

تبصره ۲- اطلاعات و مدارکی که از نظر مسئولین جنبه محرمانه دارد و در اختیار سازمان گذارده میشود صرفا برای انجام وظائف سازمان مورد استفاده قرار گرفته و در دسترس غیر گذارده نخواهد شد .

ماده ۵- سازمان با توجه به اهمیت منابع رسیدگی و نوع و میزان آلودگی حاصل رامشخص و مراتب راکتبا به مسئول مربوط اخطار

خواهند نمود ، در این اخطاریه باید نوع آلودگی و میزان آن و راهنمائیهای لازم برای جلوگیری از آلودگی هوا با توجه به استانداردهای تعیین شده همچنین مهلت رفع آلودگی صریحا قید شود .

تبصره - روشهای نمونه برداری و سنجش میزان آلوده کننده ها و شرایط ارائه نتایج و محاسبات مربوط توسط سازمان تعیین و اعلام و ملاک عمل خواهد بود .

ماده ۶- مهلت مذکور در ماده ۵ در مورد کارخانجات و کارگاهها با توافق وزارت صنایع و معادن تعیین خواهد شد . در صورتیکه صاحب یا مسئول کارخانه و یا کارگاهی که موجبات آلودگی محیط زیست را فراهم مینماید با دلائل و مدارک قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت مقرر در اخطاریه سازمان رفع آلودگی عملی نمیباشد ، سازمان مجاز است فقط برای یکبار مهلت اضافی مناسب برای اینگونه کارخانجات و کارگاهها قائل شود .

ماده ۷- مسئولین مکلفند ظرف مهلت مذکور در اخطاریه نسبت به رفع موجبات آلودگی اقدام و در غیر اینصورت تا رفع موجبات آلودگی مذکور در اخطاریه از بکار انداختن منبع خود داری نمایند .

ماده ۸- در صورتیکه بعلت کیفیت خاص چون آلودگی هوا براساس استانداردهای مقرر بحدی برسد که سلامت انسان و محیط زیست را بمخاطره بیاندازد سازمان با سریع ترین وسیله موجود از قبیل رادیو و تلویزیون به مسئولین منابع موءثر در آلودگی دستور خواهد داد تا موقتا با تقلیل یا قطع فعالیت

یاهر طریق دیگری که در دستورسازمان مشخص خواهد شد برفع خطر کمک نمایند .

ماده ۹- در مواردیکه سازمان بر مبنای دلائل کافی تشخیص دهد که کاهش یا از بین بردن آلودگی هوا ناشی از منابع موجود از طرق دیگر بجز انتقال برخی از آنها به نقاط مناسب امکان پذیر نمیشود ، طرحی در این مورد با همکاری و کسب نظر سازمانها و موسسات ذیربط تهیه و با تأیید شورایعالی پس از تصویب هئیت وزیران بمرور اجرا خواهد گذاشت .

ماده ۱۰- سازمان بمنظور کاهش یا جلوگیری از آلودگی هوا ناشی از منابع استفاده از وسائل و روشهای مناسب را پس از کسب نظر سازمانهای ذیربط و تصویب شورایعالی الزامی خواهد کرد .

تبصره - در مواردیکه مسئولین اثبات نمایند که با استفاده از طرق دیگری بجاننشینی وسائل و روشهای مناسب موضوع این ماده ، منظور سازمان تامین گردیده است از شمول ماده مزبور مستثنی میباشند .

ماده ۱۱- سازمان مجاز است در اجرای وظائف قانونی محول و اطمینان از رعایت مفاد قانون و مقررات مربوط به حفاظت و بهسازی محیط زیست در هر زمان که لازم است هر یک از منابع را با اعزام مامورین مربوط بازرسی نماید . در صورتیکه بازرسی هریک از این منابع بموجب قوانین دیگر مستلزم کسب اجازه ازدادستان باشد ، نسبت به اخذ نمایندگی دادستان اقدام خواهد شد . ولی در موارد اضطراری مامورین سازمان اقدام وظرف ۴۸ ساعت مراتب را به دادستان محل یا جانشین

نامبرده کتبا اطلاع خواهند داد .

تبصره - منازل مسکونی مشمول موارد اضطراری مذکور در این ماده نمیشود .

ماده ۱۲- مامورین سازمان میتوانند هنگام بازرسی منابع مذکور در ماده قبل از موادی که مصرف یا پخش آنها در هوای آزاد موثر در آلودگی هوا میباشد نمونه برداری نمایند .

ماده ۱۳- مسئول و یاهر شخص دیگری که بطور مستقیم یا غیر مستقیم بنحوی از انحاء مانع از انجام وظائف مامورین سازمان گردد طبق مقررات قانونی تحت تعقیب قرار خواهد گرفت .

ماده ۱۴- مامورین سازمان در موارد زیر از بازرسی منابع ممنوع میباشند .

۱- وقتیکه مامور یا همسر او با مسئول یا صاحب منابع قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از طبقه دوم دارد .

۲- وقتیکه مامور قیم یا وکیل امور یکی از صاحبان یا مسئولین منابع باشد .

۳- وقتیکه مامور یا همسر او وارث مسئول یا یکی از صاحبان منابع باشد .

۴- وقتیکه مابین مامور و یکی از صاحبان یا مسئول منابع یا همسر او دعوی مدنی یا کیفری در یکی از مراجع قانونی مطرح باشد .

۵- وقتیکه مامور یا همسر او یا اولاد وی بنحوی در منابع مورد بازرسی سهمیم باشد .

در صورتیکه مامور سازمان بدون توجه به ممنوعیت خود

بازرسی نموده و گزارش دهد پس از احراز ممنوعیت ، گزارش امر بلا اثر تلقی خواهد شد .

ماده ۱۵- هرگاه مامور سازمان به تکالیف قانونی خود در بازرسی عمل ننماید و یابطور کلی در انجام وظائف محول تخلف کند پس از ثبوت علاوه بر مجازات اداری در صورتیکه عمل مامور طبق یکی از قوانین مستلزم تعقیب جزائی باشد مراتب بمراجع صالح قضائی اعلام خواهد شد .

ماده ۱۶- مامورین سازمان که برای بازرسی اعزام میگرددند باید دارای برگ شناسائی و حکم کتبی ماموریت بوده و آنرا بهر شخص ذینفعی که درخواست نماید ارائه دهند .

فصل سوم- منابع مواد آلودگی

بخش اول- کارخانجات و کارگاهها

ماده ۱۷- صدور پروانه تاسیس هر نوع کارخانه و کارگاه جدید و توسعه و تغییر کارخانجات و کارگاههای موجود ، مستلزم رعایت مقررات و ضوابط حفاظت و بهسازی محیط زیست میباشد . تبصره ۱- انواع کارخانجات و کارگاههای مشمول مقررات این آئین نامه و طبقه بندی آنها توسط سازمان و وزارتخانه های صنایع و معادن و کار و امور اجتماعی تعیین خواهد شد .

تبصره ۲- وزارت صنایع و معادن رونوشتی از کلیه پروانه هائی که برای تاسیس کارخانجات و کارگاهها صادر می نماید ، جهت اطلاع بسازمان ارسال خواهد داشت .

ماده ۱۸- سازمان مکلف است مقررات و ضوابط موضوع ماده ۱۷ این آئین نامه را تهیه و پس از تصویب شوراییعالی جهت اجراء بمراجع ذیربط اعلام نماید .

بخش دوم- وسائل نقلیه موتوری

ماده ۱۹- بکار انداختن وسایل نقلیه موتوری که بیش از استانداردهای مقرر دود و آلوده کننده های دیگر وارد هوای آزاد می نمایند ممنوع است .

ماده ۲۰- تولید کنندگان وسائل نقلیه موتوری و موتورهای مربوط باین وسائل ملزم به رعایت استانداردهای مقرر می باشند .

تاریخ اجرای استانداردهای مربوط توسط سازمان و وزارت صنایع و معادن تعیین خواهد شد .

ماده ۲۱- وزارت بازرگانی و سایر سازمانهای ذیربط دولتی مکلفند در مقررات صادرات و واردات کشور ، ورود هر نوع وسائل نقلیه موتوری و موتورهای این وسایل که مغایر با استانداردهای مقرر باشند غیر مجاز اعلام نمایند .

ماده ۲۲- سازمان بمنظور کاهش یا از بین بردن آلوده کننده های حاصل از وسایل نقلیه موتوری موجود و وسائل نقلیه و موتورهای این وسایل که قبل از اجراء استانداردهای مذکور در مواد ۲۰ و ۲۱ تولید یا وارد میشوند ، استفاده از وسایل و روشهای مناسب را پس از تصویب شوراییعالی الزامی خواهد نمود .

ماده ۲۳- شماره گذاری هر نوع وسیله نقلیه موتوری مستلزم رعایت استانداردهای مقرر می باشد .

ماده ۲۴- هر وسیله نقلیه موتوری که بکار انداخته میشود باید دارای گواهینامه مخصوص مبنی بر رعایت استانداردهای آلودگی هوا باشد .

از حرکت وسائل نقلیه موتوری فاقد گواهینامه مزبور در شهرها توسط مامورین راهنمایی و رانندگی و در خارج از شهرها توسط پلیس راه جلوگیری بعمل خواهد آمد .

ماده ۲۵- از تاریخ لازم الاجرا شدن مفاد ماده ۲۴ که به پیشنهاد سازمان و تصویب شورای عالی تعیین خواهد شد فقط مرکزی میتواند گواهینامه مذکور در ماده ۲۴ را صادر نماید که صلاحیت آنها از طرف سازمان تایید شده باشد .

ماده ۲۶- اجرای مفاد مواد ۱۹ و ۲۴ و ۲۵ طبق مصوبات شورای عالی تعیین خواهد شد .

ماده ۲۷- سازمان میتواند مراکز نمونه ای بمنظور ارائه روشهای جلوگیری از آلوده کننده های حاصل از وسائل نقلیه موتوری همچنین اندازه گیری و طرق تقلیل یا رفع این آلوده کننده ها ایجاد نماید و بعلاقمندان تاسیس اینگونه مراکز راهنماییهای علمی و فنی لازم را معمول دارد .

بخش سوم- منافع متفرقه

ماده ۲۸- پخش هر نوع آلوده کننده از منابع متفرقه

در هوای آزاد بیش از استانداردهای مقرر ممنوع است .

ماده ۲۹- انواع منابع متفرقه توسط سازمان تعیین و طبقه بندی خواهد شد .

سازمان مجاز است با تصویب شورای عالی محدودیت و ممنوعیتهای زمانی و مکانی و نوعی برای منابع متفرقه برقرار همچنین استفاده از مناسبترین روشها و وسائل را در مورد این منابع الزامی نماید .

فصل چهارم - مجازاتها

ماده ۳۰- کسانی که استانداردهای موضوع ماده ۲ و یا دستورات سازمان مذکور در ماده ۸ و یا روشها و وسائل الزامی شده موضوع ماده ۱۰ این آئین نامه را رعایت و اجرا ننمایند بر حسب مورد بشرح زیر بجزای نقدی محکوم خواهند شد .

الف - مسئولین کارخانجات و کارگاهها از سی هزار ریال تا پنجاه هزار ریال .

ب - مسئولین وسائل تولید حرارت در منازل مسکونی از قبیل بخاری- آبگرمکن حرارت مرکزی از پانصد ریال تا پنجاه هزار ریال .

پ - مسئولین اماکن عمومی همچنین سایر منابع متفرقه از پنجاه هزار و یک ریال تا پنجاه هزار ریال .

ت - مسئولین وسائل نقلیه موتوری از دو هزار ریال تا پنجاه هزار ریال .

ماده ۳۱- کسانی که اسناد و مدارک و اطلاعات مورد نیاز سازمان (موضوع ماده ۴ این آئین نامه) را در اختیار

مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست

نگذارند و یا اسناد و مدارک و اطلاعات خلاف واقع ارائه نمایند بجزای نقدی از سی هزار ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهند شد .

ماده ۳۲- کسانیکه برخلاف مفاد ماده ۱۹ این آئین نامه وسائل نقلیه موتوری بکار بیاندازند بجزای نقدی از دو هزار ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهند شد .

ماده ۳۵- هرگونه اختیاراتی که بموجب این آئین نامه درباره تهیه و تنظیم ضوابط، مقررات فهرستها، استانداردها و مشخصات که بسازمان تفویض گردیده است همچنین مواردی که اجراء آن به تایید یا تصویب شورایعالی موکول گردیده است ۲۰ روز پس از انتشار در روزنامه رسمی کشور و یکی از روزنامه های کثیرالانتشار مرکز لازم الاجراء است مگر آنکه در مصوبه تاریخ دیگری مقرر شده باشد .

ماده ۳۶- در مواردیکه باستناد ماده ۱۱ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و تبصره ذیل آن دستور ممانعت از کار و فعالیت کارخانه یا کارگاهی صادر میشود، مراتب بدادستان حوزه قضائی مربوط اعلام و بلافاصله مفاد آن بدستور دادستان توسط مامورین انتظامی ذیربط به مرحله اجرا گذارده میشود .

ماده ۳۷- سازمان بمنظور پیشگیری از آلودگی هوا و تشویق کلیه مسئولین منابع برفع آلودگی و ایجاد انگیزه جهت یافتن وسائل و روشهای مناسب و تحقیق در این زمینه تدابیر لازم را با تائید شورایعالی اتخاذ و پس از تصویب مراجع صلاحیتدار بمرحله اجراء خواهد گذاشت .

ماده ۳۸- وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی ذیربط و شهرداریها برای ایجاد هرگونه شهر و شهرک و مجتمعهای مسکونی و صنعتی همچنین بررسی و تصویب نقشه جامع شهرها، نظر سازمان را از لحاظ پیش بینی ضوابط و مقررات مربوط بحفاظت و بهسازی محیط زیست جلب خواهند نمود .

فصل پنجم - مقررات مختلفه

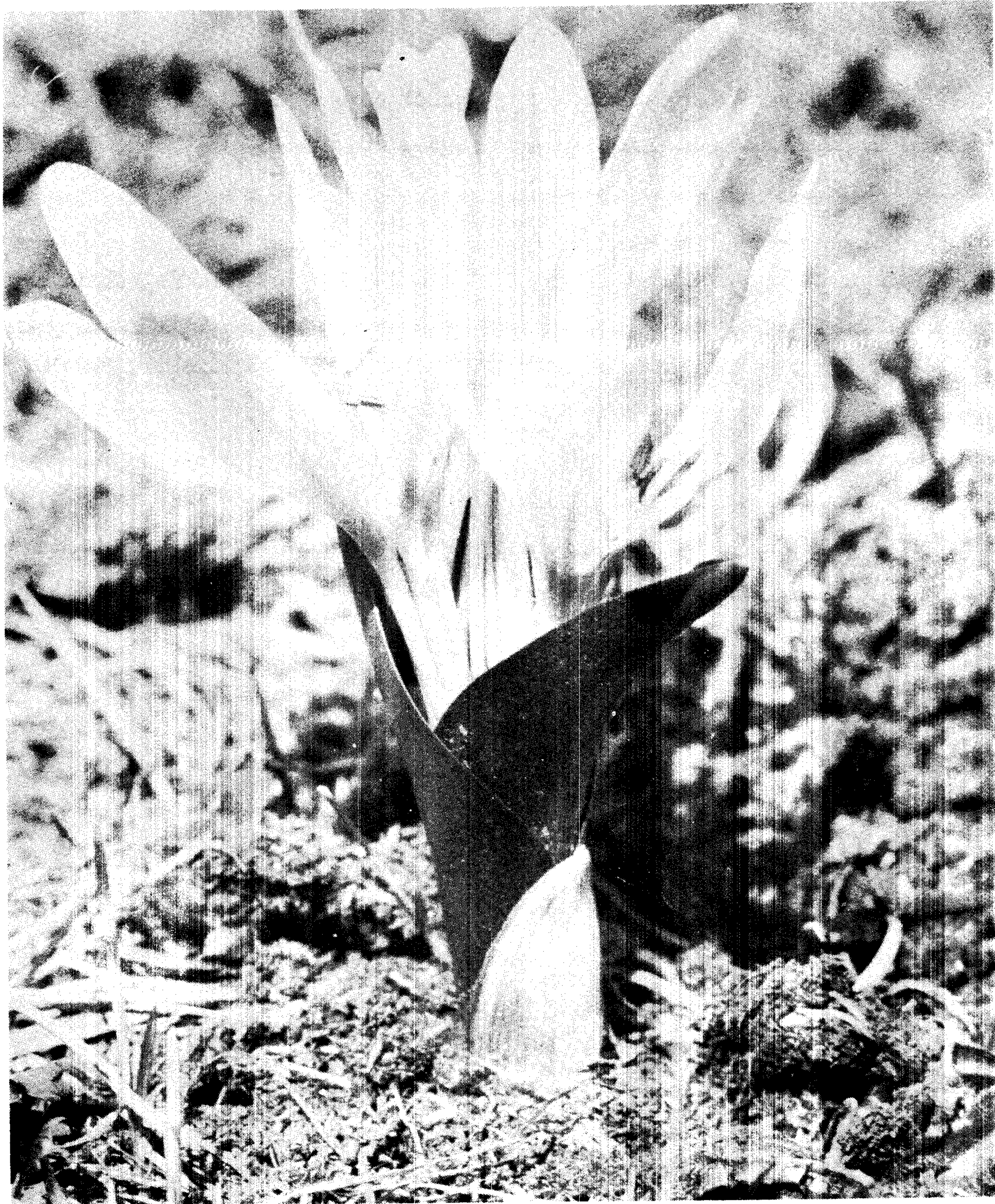
ماده ۳۳- کارخانجات و کارگاهها مکلفند پس از اعلام سازمان مسئول مربوط را کتبا " با قید اقامتگاه قانونی وی معرفی نمایند .

تبصره ۱- در مورد کارخانجات و کارگاههای متعلق باشخاص حقوقی تا زمانیکه مسئول معرفی نشده است مدیرعامل یا رئیس شخص حقوقی مربوط بر حسب مورد مسئول شناخته میشود .

تبصره ۲- در مورد کارخانجات و کارگاههایی که بدون تشکیل شرکت براساس قانون تجارت متعلق بیک یا چند نفر می باشند، تا زمانیکه مسئولی معرفی نشده است صاحب پروانه مسئول شناخته میشود .

ماده ۳۴- مسئولین مذکور در ماده ۳۳ مکلفند در صورت تغییر محل یا نام کارخانه و یا کارگاه همچنین تغییر محل اقامت قانونی خود بلافاصله مراتب را کتبا " بسازمان اعلام دارند در غیر این صورت آخرین مدارک موجود در سازمان منطاعتبار خواهد بود .

Merendera caucasica M.B.
Colchicaceae   ازتیره

از مجموعه فلور رنگی ایران